

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
Інклюзивна освіта
підготовки бакалавра
спеціальності 013 Початкова освіта
освітньо-професійної програми Початкова освіта

Силабус освітнього компонента «Інклюзивна освіта» підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта, за освітньо-професійною програмою Початкова освіта

Розробники: Сидорук Ірина Ігорівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(Вітюк В. В.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.

Завідувач

кафедри:

(Кузава І.Б.)

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	Галузь знань <u>01 Освіта/Педагогіка</u> Спеціальність <u>013 Початкова освіта</u> Освітньо-професійна програма Початкова освіта Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>90/3</u>		Рік навчання 3
ІНДЗ: є		Семестр <u>4-ий</u>
		Лекції <u>4</u> год.
		Практичні (семінарські) - <u>6</u> год.
		Лабораторні - <u> </u> год.
		Індивідуальні - <u> </u> год.
		Самостійна робота - <u>68</u> год.
		Консультації - <u>12</u> год.
Форма контролю: екзамен		
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладачів

ППП Сидорук Ірина Ігорівна

Науковий ступінь доктор педагогічних наук

Вчене звання доцент

Посада професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Контактна інформація: +380953092902, Sudoryk_Ira@ukr.net

Дні занять <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Силабус освітнього компонента (далі – ОК) «Інклюзивна освіта» є нормативним документом Волинського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти відповідно до навчального плану для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта заочної форми навчання. Силабус укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

Визначає обсяги знань, що зазначені у освітній програмі і які повинен опанувати здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти; алгоритм вивчення навчального матеріалу освітнього компонента; необхідне методичне забезпечення; складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

ОК «Інклюзивна освіта» належить до циклу нормативних дисциплін професійної підготовки бакалаврської освітньо-професійної програми Початкова освіта.

2. Мета та завдання освітнього компонента

Мета ОК полягає в засвоєнні філософських, нормативно-правових та організаційних основ інклюзивної освіти; здійсненні особистісно-мотиваційної, когнітивної та практичної підготовки бакалаврів зі спеціальності 013 Початкова освіта до реалізації інклюзивної моделі освіти в Україні.

Завдання ОК: на основі аналізу провідних концептуально-методологічних підходів сформулювати і систематизувати наукові уявлення майбутніх вчителів початкової школи про

загальні тенденції розвитку інклюзивної освіти у світі та в Україні; сформувати відповідні практичні навички і уміння, компетентності; визначати зміст, методи і оптимальні структурно-організаційні форми здійснення майбутньої професійної діяльності бакалаврів початкової освіти зі спеціальності 013 Початкова освіта у закладах з інклюзивним навчанням; сформувати у здобувачів уявлення про побудову стратегій взаємодії з батьками вихованців з порушеннями психофізичного розвитку та спеціалістами, а також щодо професійно важливих якостей особистості вчителя початкових класів закладу загальної середньої освіти; виробити навички командної роботи під час навчання та виховання учнів початкової школи із особливостями психофізичного розвитку в закладах загальної середньої освіти; сформувати у майбутніх учителів початкових класів ЗЗСО здатність створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища, здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами, здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного здобувача освіти з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей.

3. Результати навчання (компетентності)

Відповідно до освітньо-професійної програми Початкова освіта у результаті вивчення ОК «Інклюзивна освіта», у здобувачів вищої освіти необхідно сформувати такі компетентності:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-9. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

ЗК-10. Здатність безпечно та ефективно застосовувати інформаційно-комунікаційні технології в майбутній професійній діяльності, зокрема в умовах дистанційного навчання, в особистісному розвитку та життєвих ситуаціях.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК-5. Здатність до проєктування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

СК-13. Здатність забезпечувати освітній процес, використовуючи педагогічний досвід учителів початкових класів Волинської області, та запроваджуючи інноваційні підходи та технології навчання освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти.

СК-14. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, визначати індивідуальні професійні потреби, умови та ресурси для безперервного професійного розвитку впродовж життя.

Результати навчання (РН):

ПРН-01. Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПРН-02. Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПРН-03. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

ПРН-04. Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.

ПРН-05. Організовувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.

ПРН-06. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПРН-07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПРН-08. Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПРН-09. Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми

навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПРН-12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПРН-13. Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПРН-17. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміння застосовувати їх в професійній діяльності.

ПРН-18. Здійснювати проєктування цілісного освітнього процесу в початковій школі, створювати сприятливі умови для виховання базових духовних цінностей, соціально-значущих якостей особистості, розвитку soft skills в усіх учасників освітнього процесу, застосовуючи традиційні та інноваційні підходи до навчання, сучасний педагогічний досвід, освітні практики відповідно до Концепції НУШ та викликів сьогодення.

ПРН-19. Укладати особистісну траєкторію безперервного професійного розвитку майбутнього вчителя початкових класів та впроваджувати її для успішної самореалізації, самовдосконалення та кар'єрного зростання як педагога Нової української школи.

Soft skills (т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності»): навички комунікації; здатність брати на себе відповідальність; вміння налагоджувати міжособистісні контакти; працювати в команді; розуміння важливості дедлайнів; здатність логічно і системно мислити; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та інше.

Методи навчання: загальнонаукові й психолого-педагогічні методи; сучасні методи корекційного навчання: теоретико-інформаційні, практико-операційні, пошуково-творчі, методи організації самостійної роботи, контролю-оцінювальні; традиційні та нетрадиційні методи навчання. Зокрема: 1) словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вправа, практична робота) (за джерелом інформації); 2) індукція, дедукція; традукція (за логікою викладу); 3) пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемний виклад, частково-пошукові, дослідницькі (за рівнем пізнавальної активності); 4) методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок (за основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання); 5) інтерактивні методи тощо.

4. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні та нормативно-правові засади інклюзивної освіти						
Тема 1. Предмет, завдання, цілі ОК «Інклюзивна освіта». Загальні питання інклюзивної освіти. Концептуальні засади процесу інклюзії загальної	8	1	-	6	1	ІРС / макс. кількість балів за практичне заняття - 10

освіти. Загальна характеристика моделей інклюзивної освіти учнів молодшого шкільного віку. Діти, що потребують корекції психофізичного розвитку, як суб'єкти інклюзивної освіти. Вплив інклюзивної освіти на розвиток та соціалізацію учнів, які потребують корекції психофізичного розвитку.						
Тема 2. Законодавче та нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти дітей, які потребують корекції психофізичного розвитку. Аналіз міжнародного законодавства у сфері інклюзивної освіти. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти. Нормативно-правова база управління освітою та правові засади регулювання діяльності закладу освіти з інклюзивним навчанням.	8	-	1	6	1	ДС, РМГ, ІРС / 5
Тема 3. Дитина з ООП як суб'єкт інклюзивної освіти. Особливості психофізичного розвитку дітей з ООП. Діти з особливими освітніми потребами. Когнітивні порушення. Синдром Дауна. Наскрізні порушення розвитку. Розлади аутистичного спектра. Розлади мови та мовлення. Сенсорні порушення (зору, слуху). Порушення фізичного розвитку. Емоційні та поведінкові порушення.	11	1	-	8	2	ІРС
Разом за модулем 1	27	2	1	20	4	5
Змістовий модуль 2. Сучасна практика організації інклюзивної освіти в Україні						
Тема 4. Організація освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами в умовах ЗЗСО	8	1	-	6	1	ІРС

(початкова школа). Нормативно-правова база щодо організації інклюзивної освіти в початковій школі. Алгоритм створення інклюзивного класу. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП.						
Тема 5. Заклад загальної середньої освіти: рівні підтримки. Перший рівень підтримки та його характеристика. Другий рівень підтримки та його характеристика. Третій рівень підтримки та його характеристика. Четвертий рівень підтримки та його характеристика. П'ятий рівень підтримки та його характеристика.	8	1	-	6	1	ІРС
Тема 6. Індивідуальна програма розвитку (ІПР) дитини з особливими освітніми потребами. Поняття «індивідуальна програма розвитку дитини». Нормативно-правове забезпечення створення ІПР. Структура індивідуальної програми розвитку дитини з порушеннями психофізичного розвитку. Послідовність створення індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами. Діяльність вчителя та асистента вчителя для моделювання індивідуального розвитку дитини. Моніторинг досягнень та моніторинг реалізації ІПР.	8	-	1	6	1	ДС, РМГ, ІРС / 5
Тема 7. Організація професійної діяльності вчителя/асистента вчителя в умовах інклюзивного навчання (початкова школа). Організаційні засади діяльності вчителя в	8	-	1	6	1	ДС, РМГ, ІРС / 5

інклюзивному класі. Організаційні засади діяльності асистента вчителя в інклюзивному класі. Співпраця вчителя та асистента вчителя в інклюзивному освітньому середовищі.						
Тема 8. Оцінювання навчальних досягнень учнів із особливостями психофізичного розвитку. Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів. Складання індивідуального навчального плану. Модифікація та адаптація курикулуму. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів.	8	-	1	6	1	ДС, РМГ, ІРС / 5
Тема 9. Роль батьків в інклюзивному процесі. Партнерство між родиною і закладом загальної освіти як необхідна передумова успішної інклюзії. Права батьків. Комунікація з батьками, налагодження співпраці.	8	-	1	6	1	ДС, РМГ, ІРС / 5
Тема 10. Корекційно-розвивальна робота як складова частина інклюзивного навчання. Сутність корекційно-розвиткового компоненту освіти дітей з особливими освітніми потребами. Основні принципи корекційно-розвивальної роботи. Шляхи реалізації корекційно-розвиткового компонента. Використання спеціальних засобів корекції в освітньому процесі та режим дня. Виконання батьками вимог і рекомендацій фахівців щодо корекційного впливу на дитину	8	-	1	6	1	ДС, РМГ, ІРС / 5
Тема 11. Універсальний дизайн інклюзивного	7	-	-	6	1	ІРС

освітнього середовища ЗЗСО. Розвиток універсального дизайну. Принципи універсального дизайну. Універсальний дизайн в освіті для сучасних шкіл. Стратегії навчання, що підтримують універсальний дизайн. Допоміжні технології та універсальний дизайн у процесі вивчення окремих навчальних предметів. Використання «розумного пристосування» і допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб. Стратегії співпраці та універсальний дизайн.						
Разом за модулем 2	63	2	5	48	9	25
ІНДЗ						10
Модульна контрольна робота 1						МКР/30
Модульна контрольна робота 2						МКР/30
Всього годин/Балів	90	4	6	68	12	100

Примітки: ^{1/} Moodle, Zoom – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті у дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс освітнього компонента у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

^{2/} *Методи та форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Таблиця 3

№	ТЕМИ	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні та нормативно-правові засади інклюзивної освіти		
1	Тема 1. Предмет, завдання, цілі ОК «Інклюзивна освіта». Загальні питання інклюзивної освіти. 1. Самостійне вивчення частини програмного матеріалу. 2. Скласти 10 тестових завдань з теми різного рівня складності.	6
2	Тема 2. Законодавче та нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти дітей, які потребують корекції психофізичного розвитку. 1. Самостійне вивчення частини програмного матеріалу. 2. Скласти 10 тестових завдань з теми різного рівня складності.	6
3	Тема 3. Дитина з ООП як суб’єкт інклюзивної освіти. Особливості психофізичного розвитку дітей з ООП. 1. Підготуватися до практичного заняття. 2. Скласти 15 тестових завдань з теми різного рівня складності.	8

Змістовий модуль 2. Сучасна практика організації інклюзивної освіти в Україні		
4	Тема 4. Організація освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами в умовах ЗЗСО (початкова школа). 1. Самостійне вивчення частини програмного матеріалу. 2. Скласти 10 тестових завдань з теми різного рівня складності.	6
5	Тема 5. Заклад загальної середньої освіти: рівні підтримки. 1. Самостійне вивчення частини програмного матеріалу. 2. Скласти 10 тестових завдань з теми різного рівня складності. 3. Комплексна психолого-педагогічна оцінка особливостей розвитку дитини на базі ЗДО: здійснити підбір методик за напрямками (фізичний, мовленнєвий розвиток дитини; когнітивна, емоційно-вольова сфери дитини; навчальна діяльність дитини).	6
6	Тема 6. Індивідуальна програма розвитку (ІПР) дитини з особливими освітніми потребами. 1. Підготуватися до практичного заняття. 2. Скласти 15 тестових завдань з теми різного рівня складності.	6
7	Тема 7. Організація професійної діяльності вчителя/асистента вчителя в умовах інклюзивного навчання (початкова школа). 1. Підготуватися до практичного заняття. 2. Скласти 15 тестових завдань з теми різного рівня складності. 3. Проаналізуйте основні функції та посадові обов'язки вчителя/асистента вчителя в інклюзивному класі.	6
8	Тема 8. Оцінювання навчальних досягнень учнів із особливостями психофізичного розвитку. 1. Підготуватися до практичного заняття. 2. Скласти 15 тестових завдань з теми різного рівня складності.	6
9	Тема 9. Роль батьків в інклюзивному процесі. 1. Підготуватися до практичного заняття. 2. Скласти 15 тестових завдань з теми різного рівня складності. 3. Розробити план бесіди з батьками на власноруч обрану тему (в межах теми практичного заняття).	6
10	Тема 10. Корекційно-розвивальна робота як складова частина інклюзивного навчання. 1. Підготуватися до практичного заняття. 2. Скласти 15 тестових завдань з теми різного рівня складності.	6
11	Тема 11. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища ЗЗСО. 1. Самостійне вивчення частини програмного матеріалу. 2. Скласти 10 тестових завдань з теми різного рівня складності. 3. Опишіть, як допоміжні технології можуть набути ознаки універсального дизайну. Продемонструйте конкретними прикладами, яким чином можна забезпечити доступність навчальних матеріалів і які характеристики цієї доступності належать до універсального дизайну. Порівняйте та знайдіть відмінності в тому, як допоміжні технології можуть використовуватися для забезпечення доступності.	6
РАЗОМ:		68

7. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета науково-дослідного завдання: самостійне вивчення частини програмового

матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування теоретичних знань із ОК, удосконалення навичок самостійної науково-дослідної діяльності.

Завдання: підготуйте та проведіть опитування, анкетування на власноруч обрану проблему, що стосується будь-якої теми з ОК. Для цього: сформулюйте проблему, відповідно до обраної теми. Розробіть питальник (анкету). Здійсніть кількісну обробку отриманих даних та проаналізуйте отримані Вами результати опитування (анкетування).

Критерії оцінювання ІНДЗ

Таблиця 4

Максимальна кількість балів	Критерії оцінювання роботи
1 бал	Актуальність обраної проблеми
3 бала	Якість розробленої анкети
3 бала	Якість, чіткість, повнота кількісної обробки отриманих даних та аналізу результатів анкетування
2 бала	Творчий підхід до виконання ІНДЗ
1 бал	Якість оформлення роботи
10 балів	Разом

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти з ОК «Інклюзивна освіта» здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (URL: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/09/2023_Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf) за **100-бальною шкалою**, на основі результатів поточного і підсумкового контролю знань. Об'єктом оцінювання знань здобувачів освіти є програмовий матеріал з ОК, засвоєння якого перевіряється під час цих видів контролю. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у *таблиці 2* силабуса освітнього компонента.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Максимальна кількість балів за поточний контроль з ОК «Інклюзивна освіта» становить **40 балів**.

Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, виконання ІНДЗ тощо. Здобувачі вищої освіти мають виконувати та надавати викладачеві виконані завдання до кожного практичного заняття в день його проведення, відповідно до розкладу. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання. Він проводиться у формі модульного контролю, семестрового екзамену. Максимальна кількість балів за підсумковий контроль з ОК «Інклюзивна освіта» становить **60 балів**.

Завдання підсумкового модульного контролю – перевірка розуміння і засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання засвоєних знань, умінь сформулювати своє ставлення до певної проблеми ОК тощо. Він здійснюється після завершення вивчення тем змістового модуля у формі виконання здобувачем освіти модульного контрольного завдання та проводиться або під час навчального заняття (його частини), або поза розкладом згідно за окремим графіком. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих тестів або в режимі комп'ютерної

діагностики. Здобувач освіти вважається таким, що приступив до проходження модульного контролю, якщо він допущений до нього, з'явився на контрольний захід та отримав тестові завдання. Критерії оцінювання модульного тесту: кожна правильна відповідь модульного тесту оцінюється в один бал (30 тестових питань).

Підсумкова модульна оцінка з ОК «Інклюзивна освіта» визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види навчальної роботи, передбачені силабусом ОК.

Якщо сума підсумкових модульних оцінок з ОК становить не менше як 75 балів, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка. Іспит складається у випадку, якщо здобувач освіти бажає підвищити рейтинг. У цьому випадку бали, набрані здобувачем за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом ОК, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Здобувач освіти може додатково скласти ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважної причини), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час на консультаціях (відповідно до графіку, затвердженого на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти) до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Складання та перескладання іспиту проводиться згідно розкладу. Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Виявлення ознак академічної недоброочесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, екзамену – заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до «Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки» ([URL: https://v.gd/FJ6BHO](https://v.gd/FJ6BHO)).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком, в онлайн режимі (за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом ОК. Наприклад:

1. Курс «Інклюзивне навчання: робота вчителя і асистента вчителя».

URL: <https://naurok.com.ua/learn/inklyuzivne-navchannya-robota-vchitelya-i-asistenta-vchitelya-38>

2. Онлайн курс «Школа для всіх: про організацію інклюзивного освітнього середовища». URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/409>

3. Онлайн-курс про організацію безпечного психосоціального простору для вчителів і дітей «Безпечний простір». URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/636>

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передусє семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza>).

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль знань здобувачів освіти з ОК «Інклюзивна освіта» здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/09/2023_Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf за 100-бальною шкалою.

Підсумкова семестрова оцінка з ОК виставляється без складання іспиту за результатами поточного і модульного контролю у випадку, якщо здобувач освіти успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом, і набрав при цьому не менше як 75 балів. Така оцінка зараховується за згодою здобувача освіти і виставляється в день проведення екзамену в присутності здобувача освіти.

Екзамен складається, якщо здобувач освіти бажає підвищити рейтинг або за результатами поточного і модульного контролю набрав менше як 75 балів. У цьому випадку бали, набрані здобувачем за результатами модульних контрольних робіт анулюються. Екзаменаційна оцінка визначається в балах за результатами виконання екзаменаційних завдань за шкалою від 0 до 60. Підсумкова семестрова оцінка визначається як сума поточної семестрової та екзаменаційної оцінок у балах.

Екзамен з ОК «Інклюзивна освіта» відбувається в період заліково-екзаменаційної сесії згідно із затвердженим графіком освітнього процесу і розкладом у формі тестового контролю. Здобувачам освіти пропонуються тестові завдання у кількості 30 запитань (максимально 2 бала за одну вірну відповідь). Види тестових завдань: із вибором однієї правильної відповіді; із вибором декількох правильних відповідей; на встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень; завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті; завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь. Тестові завдання складаються відповідно до питань, котрі виносяться на іспит. Програма іспиту затверджується на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти.

Перелік питань до екзамену

1. Концептуальні засади процесу інклюзії загальної освіти.
2. Функції інклюзивної освіти. Принципи інклюзивної освіти. Основні категорії інклюзивної педагогіки. Інклюзивна педагогіка в системі педагогічних наук. Міжпредметні зв'язки інклюзивної педагогіки.
3. Загальна характеристика моделей інклюзивної освіти учнів молодшого шкільного віку.
4. Діти, що потребують корекції психофізичного розвитку, як суб'єкти інклюзивної освіти.
5. Вплив інклюзивної освіти на розвиток та соціалізацію учнів, які потребують корекції психофізичного розвитку.

6. Аналіз міжнародного законодавства у сфері інклюзивної освіти.
7. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти.
8. Нормативно-правова база управління освітою та правові засади регулювання діяльності закладу освіти з інклюзивним навчанням.
9. Нормативно-правова база щодо організації інклюзивного навчання у ЗЗСО.
10. Дитина з ООП як суб'єкт інклюзивної освіти. Особливості психофізичного розвитку дітей з ООП (за нозологіями).
11. Нормативно-правова база щодо організації інклюзивної освіти в початковій школі.
12. Алгоритм створення інклюзивного класу.
13. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП.
14. Учні початкових класів із особливими освітніми потребами: навчання та супровід.
15. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі.
16. Учні початкових класів із порушеннями зору: навчання та розвиток.
17. Учні початкових класів із порушеннями слуху: навчання та розвиток.
18. Учні початкових класів із порушеннями інтелектуального розвитку: навчання та розвиток.
19. Учні початкових класів із тяжкими порушеннями мовлення: навчання та розвиток.
20. Учні початкових класів із розладами аутистичного спектру: навчання та розвиток та ін. категорії здобувачів освіти.
21. Заклад загальної середньої освіти: рівні підтримки осіб з ООП.
22. Поняття «індивідуальна програма розвитку дитини».
23. Нормативно-правове забезпечення створення ІПР.
24. Структура індивідуальної програми розвитку дитини з порушеннями психофізичного розвитку.
25. Послідовність створення індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами.
26. Діяльність вчителя та асистента вчителя для моделювання індивідуального розвитку дитини.
27. Моніторинг досягнень та моніторинг реалізації ІПР.
28. Організаційні засади діяльності вчителя в інклюзивному класі.
29. Організаційні засади діяльності асистента вчителя в інклюзивному класі.
30. Співпраця вчителя та асистента вчителя в інклюзивному освітньому середовищі.
31. Оцінювання навчальних досягнень учнів із особливостями психофізичного розвитку.
32. Партнерство між родиною і закладом загальної освіти як необхідна передумова успішної інклюзії. Права батьків. Комунікація з батьками, налагодження співпраці.
33. Сутність корекційно-розвиткового компоненту освіти дітей з особливими освітніми потребами.
34. Основні принципи корекційно-розвивальної роботи.
35. Шляхи реалізації корекційно-розвиткового компонента.
36. Використання спеціальних засобів корекції в освітньому процесі та режим дня.
37. Виконання батьками вимог і рекомендацій фахівців щодо корекційного впливу на дитину.
38. Зміст понять «доступність», «безбар'єрність».
39. Вплив компенсаторних та допоміжних засобів на формування доступного середовища.

40. Особливості організації та функціонування ресурсної кімнати в закладі освіти.
41. Концепція універсального дизайну. Розвиток універсального дизайну.
42. Законодавчі і нормативні акти з питань універсального дизайну.
43. Принципи універсального дизайну.
44. Ефективне викладання як невід’ємна складова універсального дизайну.
45. Основні характеристики універсального дизайну. Доступ до загальної навчальної програми.
46. Універсальний дизайн в освіті для сучасних шкіл.
47. Універсальний дизайн у навчанні. Підходи щодо організації освітнього процесу.
48. Стратегії навчання, що підтримують універсальний дизайн. Стратегії організації навчання. Стратегії викладання.
49. Допоміжні технології та універсальний дизайн під час використання навчальних стратегій.
50. Застосування допоміжних технологій під час опанування письма.
51. Застосування допоміжних технологій для вдосконалення читання.
52. Застосування допоміжних технологій у процесі вивчення математики.
53. Застосування допоміжних технологій у спілкуванні.
54. Допоміжні технології та універсальний дизайн у процесі вивчення окремих навчальних предметів.
55. Використання «розумного пристосування» і допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб.
56. Поняття «розумне пристосування», його зв’язок з універсальним дизайном і доступністю.
57. Особливості використання розумного пристосування, методів ефективного викладання й допоміжних технологій у роботі з дітьми з церебральним паралічем.
58. Особливості використання розумного пристосування, методів ефективного викладання й допоміжних технологій у роботі з дітьми з порушеннями слуху.
59. Особливості використання розумного пристосування, методів ефективного викладання й допоміжних технологій у роботі з дітьми з порушеннями зору.
60. Особливості використання розумного пристосування, методів ефективного викладання й допоміжних технологій у роботі з дітьми з розладами аутистичного спектра.

VI. Шкала оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

Таблиця 5

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
10 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки
9-8 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає

	достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки
7-6 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє достатні знання окремих положень. Але при висвітленні окремих питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому незначні неточності, помилки
5-4 бала	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який відтворює певну частину навчального матеріалу, висвітлює його зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Але при висвітленні окремих питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому неточності, помилки
3-2 бал	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який має фрагментарні знання, здатний відтворити меншу частину навчального матеріалу, під час відповіді припускається фактичних помилок. Практичні завдання виконано, проте наявна значна кількість помилок і неточностей, завдання виконуються несвоєчасно
1 бал	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який має фрагментарні знання, здатний частково відтворити меншу частину навчального матеріалу, під час відповіді припускається фактичних помилок. Практичні завдання не виконано
0 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти

Таблиця 6

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна:

1. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.
2. Сидорук І. І. Підготовка фахівців галузі знань 01 Освіта/Педагогіка для сфери інклюзивної освіти в Україні. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2022. № 4. С. 147–151.
3. Сидорук І. І., Корпач Н. І. Соціально-педагогічна підтримка батьків дітей з інвалідністю. *Вєічлївїсть. Humanitas*. 2021. № 5. 85 с. С. 75–89.

4. Сидорук, І. (2024). Дискримінація осіб з інвалідністю в закладі освіти з інклюзивним навчанням й шляхи її подолання. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 3, 87–94.
5. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. Львів: «Новий світ. 2000», 2019. 264 с.
6. Mykyteichuk, K., Perepeliuk, I., Perkhun, L., Bondarenko, Y., Yakovleva, S., & Sydoruk, I. (2022). Future Teacher Training for Work in the Inclusive Education Framework. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14(2), 244-256.
7. Soichuk, R., Khrypun, D., Sydoruk, I., Serheieva, V., Shevchenko, V., & Shevchenko, S. (2022). Problems of Organization of Education of Children with Special Educational Needs in the Conditions of Contemporary Primary School (in the Context of Neuropedagogy). *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 13(4), 383-397.

Додаткова:

8. Bykovska O. Teoretyzno-metodyczne podstawy edukacji pozaszkolnej na Ukraine/Kultura–Sztuka–Edukacja. Tom I. Kraków: Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, 2015. P. 277–287.
9. Програмно-методичний комплект «Технології навчання дітей з особливими потребами в умовах загальноосвітнього середовища»: навчально-методичний посібник «Технології корекційно-розвивальної роботи в інклюзивному навчальному закладі: позаурочний час». URL: <http://surl.li/ccgti>

Інтернет-ресурси:

10. <https://mon.gov.ua/ua>
11. <https://imzo.gov.ua/>
12. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/779-2019-%D0%BF#Text>

Неформальна освіта:

13. <https://osvita.diia.gov.ua/>
14. <https://prometheus.org.ua/partnership/>
15. <https://vseosvita.ua/>
16. <https://vumonline.ua/>
17. <https://www.ed-era.com/>